

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 7 - Number: 23 p. 259-268, Spring 2023

Okullarda Yürütölen Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Yapılan Denetimlerin Psikolojik Danışmanlar Tarafından Değerlendirilmesi* ** *Evaluation of the Controls of Psychological Counseling Services at Schools from the Perspective of Psychological Counselors*

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1196489>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
30.10.2022

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
04.12.2022

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.03.2023

Asya Studies

Öğr. Gör. Dr. Aykut Günlü
Pamukkale Üniversitesi, Tavas Meslek
Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve
Gençlik Hizmetleri Bölümü
agunlu@pau.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-6617-2871>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu alışma için herhangi bir çıkar atışması bildirilmemiştir. Bu makale, İntihal.net tarafından taranmıştır. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır.

** Bu makale, Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 31.05.2022 tarih ve E-93803232-622.02-211890 belge numarası onayı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Öz

Bu araştırmanın amacı okul psikolojik danışmanların yürüttükleri hizmetlere yönelik yapılan denetimlerin okul psikolojik danışmanı gözünden değerlendirilmesidir. Araştırma nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseninde yürütölen bir çalışmadır. Araştırmada ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme türleriyle belirlenen katılımcılar yer almıştır. Mevcut araştırmada "en az bir kere eğitim denetiminden geçmiş olmak" ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte uyan psikolojik danışmanlar arasından belirlenen 11 katılımcı araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada kullanılan nitel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Mevcut araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadaki nitel verilerin inandırıcılığının kabul edilebilir (.80) değerin üstünde olduğu (.80<.88) ve inandırıcılık koşulunu sağladığı söylenebilir. Buna göre psikolojik danışmanların denetim süreciyle ilgili deneyimlerinden elde edilen temalar denetim planı, denetim süreci, denetimin etkisi, denetmenin tutumu ve denetimde kullanılan materyal temalarında toplandığı belirlenmiştir. Psikolojik danışmanlar planlı denetimde kendilerini daha rahat ve doğal bir şekilde ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar denetimin olumlu katkısının olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte psikolojik danışmanların denetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar iletişim, denetmenin tutumu ve denetmenle iş birliğinin sağlanmasıdır. Denetmenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasının önemli bir sorun olduğu belirlenmiştir. Son olarak araştırmada psikolojik danışmanların iş birliği ve iş birliğinin kurulmamasının nedenleri ile danışmanlara ait bilgilerin gizliliğinin korunması temalarında sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Konuyla ilgili olarak denetmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin denetiminde yaşadıklarının belirlenmesine yönelik alışmalar gerekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Eğitim Denetimi, Denetmen, Psikolojik Danışman

Abstract

The aim of the current research is to examine the supervisions of psychological counseling and guidance services from the perspective of psychological counselors. The design of the research was carried out in the phenomenology research design, which is one of the qualitative researches. In line with the purpose of the research, 11 psychological counselors determined by criterion and homogeneous sampling method participated in the study. As a criterion for the determination of the participants, having been audited at least once in their professional life was determined. Counselors from all levels of education were included in the study in order to ensure homogeneity. A semi-structured interview form was used to collect qualitative data. The obtained findings were analyzed by content analysis method. Accordingly, it was determined that the themes obtained from the experiences of the participants about the audit process were gathered under the themes of the audit plan, audit process, the effect of the audit, the attitude of the auditor and the material used in the audit. Another finding obtained in the study is related to the problems that psychological counselors encounter during the supervision process. It has been determined that psychological counselors have problems with the themes of cooperation and non-cooperation and the protection of the confidentiality of the information belonging to the clients. Regarding the subject, studies can be carried out to determine the experiences of supervisors under the supervision of psychological counseling and guidance services.

Keywords: Supervision, Educational Supervision, Supervisor, Psychological Counselor

Citation Information/Kaynaka Bilgisi

Günlü, A. (2023). Okullarda Yürütölen Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Yapılan Denetimlerin Psikolojik Danışmanlar Tarafından Değerlendirilmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(23), 259-268.

GİRİŞ

Denetim kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumuna göre yürürlükte olan yönetmelik, yönerge, kanun ve yasaların yayınlanan ilgili mevzuata göre yapılıp yapılmadığının incelenmesidir (Türk Dil Kurumu, 2015). Örgütsel anlamda ise denetim, eylemlerin örgütün amacı doğrultusunda yapılıp yapılmadığının belirlenme süreci olarak tanımlanmaktadır (Bursalıoğlu, 2013). Bu açıdan bakıldığında denetim örgütlerin ve kurumların daha verimli bir şekilde işlemlerini sağlamaktadır. Verimliliğin artması yönüyle ilgili kurum veya örgütün eylemlerinin başarısını arttıran bir unsurdur. Bu güçlü özelliğinin yanı sıra eksikliklerin tespit edilmesi yönüyle denetime karşı olumsuz bir algı bulunmaktadır. Bu nedenle denetlenen kişi denetimde kaygı ve stres yaşamaktadır. Bu olumsuz algıyı yenmek amacıyla denetim sürecine yönelik yaşanan kaygının kabul edilmesi ve normal karşılanması gerekmektedir. Eksikliği gideren ve geliştiren denetim, denetlenen kurumu ve bireyi daha etkili bir sürece hazırlamaktadır (Sullivan ve Glanz, 2000).

Denetim tüm kurum ve kuruluşlarda yapılan bir uygulamadır. Denetimin yapıldığı kurumlardan biri de eğitim kurumlarıdır. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı Lise ve Dengi Okullar Denetim Rehberi'nde (2007) denetim; genel olarak kamuda, özel ve tüzel kişiliği bulunan kurum ve kuruluşlarda yapılmakta olan işlerin; kaynak, imkan ve şartlar dikkate alınarak, yasal çerçeve ile belirlenen amaç, öngörülen temel ilke ve hedeflere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, ekonomikliğini, etkinliğini; objektif, geçerli, güvenilir ölçütlere göre karşılaştırma yapabilme, ulusal standartlara ve planlanan esaslara göre durumunu ortaya koyma, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunma, değişim ve gelişim için misyon ve vizyon kazandırmaya ilişkin öneriler getirme sürecidir. Henson'a (2010) göre eğitimdeki denetim eğitim öğretim programlarının etkililiğinin saptanması, eksikliklerin giderilmesi ve geliştirilmesi süreçlerini içermektedir. Verimliliği arttıran de uygulanan eğitim öğretim programlarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesine katkı sağlamaktadır.

Eğitim denetimini yürütmekle görevlendirilen denetmen, hem alanda ne tür uygulamalar yapıldığını belirlemekte, hem de yaptığı denetimlerde rehberlik görevini yürüterek ihtiyaç duyan öğretmenleri bilgilendirmeyi ve onların mesleki gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Taymaz, 2011). Dolayısıyla eğitim denetmeninin görevi eğitim müfredatının yalnızca yapılıp yapılmadığını değil, aynı zamanda müfredatın en verimli bir şekilde eğitime entegre edilmediğinin belirlenmesini sağlamaktır. Buradan hareketle ders denetiminin amacının öğretmenlerin görevini yaparken açığını, eksikliğini bulmaya çalışmak değil, eğitim öğretimde öğretmene yol göstermek, öğretmenin eğitim ve öğretim sürecini sağlıklı bir şekilde yürütmesine yardımcı olmak olduğu ortaya çıkmaktadır. Denetim bu yönüyle algılandığında, öğretmen için kaygı ve stresten daha çok kendini geliştirme kaynağı olarak görülmektedir (Çiçek Sağlam, 2013). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD, 2009) raporunda öğretmen denetimlerinin amaçları arasında; öğretmen için tehdit unsuru olmayan bir denetimin gerçekleşmesi, destekleyici ve geliştirici bir şekilde rehberlik sürecinin yürütülmesi, kaynakların ve imkânların yararlı bir şekilde kullanılmasının desteklenmesi, okuldaki eğitim niteliğinin arttırılmaya çalışılması yer almaktadır (Sullivan ve Glanz, 2005). Dolayısıyla amacı doğrultusunda gerçekleştirilen bir denetim, öğretmenin motivasyonunu arttırmakta ve öğretmenin gelişimini desteklemektedir.

Eğitim denetimi eğitim ve öğretimdeki konsültasyon/müşavirlik hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gereklidir. Konsültasyon/müşavirlik hizmeti sayesinde, eğitimin hedef ve kazanımlarına ulaşmasına katkı sunulur. Bu hizmet aynı zamanda ulusal düzeyde eğitim müfredatında birlik ve bütünlüğün sağlanmasına yardımcı olur (Yılmaz, 2009). Konsültasyon açısından ele alındığında eğitim denetiminin amacına ulaşabilmesi için eğitim denetimine etki eden faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir (Doğan, 2011). Eğitim denetimine etki eden faktörlerden birisi yukarıda da belirtilen denetimin hangi amaçla yapıldığıdır. Denetimin amacı eğitim sürecindeki hataları anında ortadan kaldırmak ve böylece eğitimin daha nitelikli bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Anında düzeltilen eğitimde niteliği ve kaliteyi arttırmaktadır (Demirtaş ve Akarsu, 2016). Denetime etki eden faktörlerden bir diğeri denetimi yapan kişinin (denetmenin) denetim yaptığı alana yönelik yeterliliğidir. Denetmenin denetim yaptığı alanla ilgili bilgi ve deneyiminin yeterli olması denetimin daha nitelikli bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Denetimin niteliğine etki eden bir diğer faktör de denetimin süreç boyutudur. Denetim öncesinde, esnasında ve sonundaki geribildirim süreçlerinin olması denetimin amacına ulaşmasına katkı sağlayan önemli öğeler arasında yer almaktadır (Özmen ve Batmaz, 2006). Eğitim denetimine etki eden bir başka faktör de denetimin kim tarafından yapıldığıdır. Denetimi yapan kişinin

bilgi ve deneyimi denetimin sonucunu etkileyen önemli bir etmendir. Özellikle alanda bilgili ve deneyimli bir denetmen tarafından yapılan denetim hem öğretmeni hem de eğitimi geliştirici bir nitelik taşımaktadır. Deneyimli bir denetmen, saptama, düzeltme ve geliştirme süreçlerinin doğru bir şekilde yapılmasını sağlar. Bunun yanı sıra denetmenin denetim alanıyla ilgili bilgisinin ve yeterliğinin olmaması beraberinde çatışma, iletişim problemleri veya eksikliklerin tespit edilememesi gibi problemleri de ortaya çıkarmaktadır (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006).

Çağdaş eğitim yaklaşımında öğrenci kişilik hizmetleriyle birlikte önemli olan bir öge de eğitim ve öğretimin kendisidir. Eğitimde hedeflere ulaşılabilmesi için eğitim ve öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ve öğretimde başarının artırılması için eğitim ve öğretim sürecindeki eksikliklerin tespit edilerek, bu eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir. Alanyazındaki bilgilerden ve çalışmalardan denetimin ve denetmenin eğitim sürecinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin sağlıklı bir şekilde yönlendirilmesi için oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenle eğitim denetimi araştırmacıların ilgisini çeken bir konu olmuştur. Alanyazında farklı eğitim kademelerinde denetmenlerin, müdürlerin ve öğretmenlerin denetimle ilgili deneyim ve düşüncelerinin belirlenmesine yönelik çok sayıda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda; Arslantaş, Tösten ve Avcı (2020) liselerde ders denetimi uygulamalarını, Birel ve Erçek (2019), Göl (2021), Sabancı ve Akcan (2019) okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin görüşlerini, Dağlı (2000) ilköğretim öğretmenlerinin denetmenlerin ders denetimine yönelik algılarını, Deniz ve Saylık (2018), Dönmez ve Demirtaş (2018) okul müdürleri açısından ders denetimini, Köybaşı, Uğurlu, Bakır ve Karakuş (2017) ilkokullarda ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerini, Dikmen ve Göksoy (2021), Sarışık, Sarışık, Gürel ve Dönmez Sarışık (2021) ortaokul müdürlerinin yürüttükleri ders denetimlerinde karşılaştıkları sorunları, Duykuluoğlu (2018) lise müdürlerinin denetime ilişkin öğretmen görüşlerini, Koçak ve Memişoğlu, (2020) okul müdürlerinin denetimlerinin öğretmenlerin mesleki gelişimine etkisini, Koç ve Akın (2020) okul müdürlerinin ders denetimlerinin olumlu olumsuz yönlerine ilişkin öğretmen görüşlerini, Şahin, Bilecik ve Saçlı (2020) ortaokul öğretmenlerinin sınıf içi denetime ilişkin görüşlerini, Uygur (2020) sınıf öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Dolayısıyla eğitimde denetimin tüm eğitim kademelerinde yapıldığı görülmektedir. Alanyazında Güven (2009) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı müfettişlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin belirlendiği bir çalışma yürütmüştür. Yapılan çalışmada, okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde görevli rehber öğretmenlerin alanlarında yeterli olduğu, öğrencilere yönelik eğitsel ve mesleki hizmetlerde yeterli desteğin sunulduğu ve rehberlik öğretmenlerinin görevlerinde mesleki bilgi ve becerisini geliştirme odaklı çalıştıkları görülmüştür. Ayrıca aynı çalışmada rehberlik hizmetlerinin alan dışı müfettişlerce denetlenmesi, müfettişlerin alanla ilgili yeterli eğitim ve bilgiye sahip olmaması ve denetleme için yeterli sürenin olmaması gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir. Parmaksız ve Gök (2018) tarafından yapılan çalışmada okul psikolojik danışmanlarının denetimle ilgili karşılaştıkları sorunlar arasında denetim yapan kişinin okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle ilgili bilgi eksikliğinin olmasının ilk sırada yer aldığı görülmüştür.

Alanyazındaki bu bilgiler doğrultusunda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde denetimin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla denetimin daha sağlıklı ve nitelikli bir şekilde yapılabilmesi için mevcut durumun tespit edilmesi ve eksikliklerin giderilmesi ve bunun için çeşitli önerilerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Alanyazın taramasında ise psikolojik danışmanların yürüttükleri hizmetlere yönelik yapılan denetimlerin nasıl yapıldığının belirlenmesine yönelik bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Alanyazındaki bu kuramsal bilgiler ve çalışmalar ışığında mevcut araştırmanın amacı okul psikolojik danışmanların yürüttükleri hizmetlere yönelik yapılan denetimlerin okul psikolojik danışmanı gözünden değerlendirilmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcılara “Denetim denildiğinde aklınıza ne geliyor? Denetmenler ile fikir alışverişi konusunda sorun yaşıyor musunuz? Örnek verir misiniz? Denetim sırasında danışanların bilgilerinin gizli kalması konusunda denetmenle sorun yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız nasıl bir sorun yaşıyorsunuz?” sorularıyla birlikte demografik özellikleri belirlemeye dayalı sorular (cinsiyet, yaş gibi) yöneltilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırma nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseniinde yürütülen bir çalışmadır. Fenomenolojik araştırma bireyin yaşadığı veya karşılaştığı durumları, olayları nasıl algıladığını, bir başka

ifadeyle bireyin o duruma ilgili tecrübelerini belirlemeyi sağlayan nitel araştırma modellerinden biridir (Patton, 2014). Mevcut çalışmada, psikolojik danışmanların bizzat denetim deneyimlemelerine dayalı olarak birinci kaynaklardan derinlemesine bilgi elde etmeyi amaçladığı için fenomenoloji araştırma deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme türleriyle belirlenen katılımcılar yer almıştır. Ölçüt örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen bir veya birkaç ölçüte göre katılımcıların belirlenmesine dayalıdır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, problemle ilgili olarak örneklemin kendi içinde benzeşik durumların oluşturulmasıdır (Creswell ve Clark, 2016). Mevcut çalışmada “en az bir kere eğitim denetiminden geçmiş olmak” ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte uyan psikolojik danışmanlar arasından belirlenen ve ilkökul, ortaokul ve lise eğitim kademelerinden 11 katılımcı çalışmaya dâhil edilmiştir. Katılımcıların kimliklerinin gizliliğinin sağlanması için katılımcılara birer kod (örneğin birinci katılımcı için K1) atanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Psikolojik Danışmanlara Ait Özellikler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Çalıştığı Eğitim Kademesi	Mesleki Deneyim (Yıl)
K1	Erkek	32	İlkokul	7
K2	Erkek	31	İlkokul	6
K3	Erkek	42	Ortaokul	15
K4	Kadın	44	Lise	18
K5	Kadın	38	Ortaokul	14
K6	Erkek	37	Lise	12
K7	Kadın	46	Lise	23
K8	Kadın	51	Ortaokul	27
K9	Erkek	39	İlkokul	15
K10	Kadın	35	İlkokul	15
K11	Erkek	30	Ortaokul	6

Tablo 1’e bakıldığında katılımcıların 6’sı erkek, 5’i kadındır. Katılımcıların yaşlarının 31-51 arasında olduğu ve meslekte çalışma sürelerinin 6-27 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca katılımcıların 4’ünün ilkökul, 4’ünün ortaokul ve 3’ünün de lise kademesinde çalıştığı belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan nitel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmadan önce araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili alanyazın taraması gerçekleştirilmiştir. Alanyazın taraması sonucunda yapılan nitel araştırmalarda yer alan sorular belirlenmiştir. Bu sorular ışığında çalışmanın konusuna uygun olarak katılımcılara yöneltebilecek sorular hazırlanmıştır. Nitel araştırma deneyimi olan ve benzer konularla ilgili çalışma yapan iki uzmana bu sorular gönderilmiş ve uzmanlardan görüş alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda araştırmada yer alması gereken sorulara karar verilmiştir. Soruların anlaşılabilirliğinin belirlenmesi için iki psikolojik danışman ile pilot görüşme yapılmıştır. Yapılan pilot görüşmeler sonrasında sorulara son şekli verilerek gerçek uygulamaya geçilmiştir. Gerçek uygulama ortalama 10-15 dakika sürmüştür. Görüşme katılımcının izni doğrultusunda sesli olarak (görüntü olmaksızın) kayıt altına alınmıştır. Tüm görüşmeler tamamlandıktan sonra, kayıtlar deşifre edilerek analize hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Mevcut çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. İçerik analizi, katılımcıların verdikleri cevaplara ait nitel verilerden (deşifrelere bağlı kalınarak) tema ve kategoriler elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Mevcut çalışmada da tema ve kategoriler elde edilmiş ve raporlaştırılmıştır.

Araştırmanın İnandırıcılığı, Aktarılabilirliği ve Transfer Edilebilirliği

Nitel araştırmalarda inandırıcılığın, aktarılabilirliğin ve transfer edilebilirliğin sağlanmasına yönelik farklı yaklaşımların kullanıldığı görülmektedir. Nitel araştırmalarda inandırıcılığı sağlamak için verilerin doğruluğunu gerçeklere dayanarak açıklamaya çalışmak, araştırmacıların anlayışlarının tam olarak temsil edilmesini sağlamak ve bulguların yorumlanması sırasında katılımcılara başvurmak olmak gibi yollar kullanılabilir (Sandelowski ve Barroso, 2007). Mevcut araştırmada inandırıcılığı artırma yollarından katılımcılar arası tutarlılığa bakılmıştır. Katılımcıların verdiği cevapların alandaki iki uzman tarafından temalandırılması ve kategorilere ayrılması istenmiş ve elde edilen temalar ve kategoriler arasındaki benzeşim düzeyine bakılmıştır. Yapılan benzeşim yüzdesinin .88 olduğu görülmüştür. Patton (2002) uzmanlar arasındaki benzeşim değerinin .80 ve üstünde olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla mevcut araştırmadaki nitel verilerin inandırıcılığının sağlanması noktasında kabul edilebilir değerlerin üstünde olduğu ve inandırıcılık koşulunu sağladığı söylenebilir. Çalışmada elde edilen verilerin geçerliğini artırmak için de örneklem seçiminin eksiksiz ve yansız bir şekilde yapılması ve araştırma amacının ölçütü doğrultusunda yapılmasına dikkat edilmiştir.

Etik Kurul Beyanı

Mevcut araştırmada bilimsel etik ilke ve standartlarına ve Helsinki Bildirgesine uyulmuştur. Araştırmacılardan gönüllü onam formu alınmıştır. Ayrıca üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan bilimsel etik izni alınmıştır.

Kurul Adı : Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Karar Tarihi : 31.05.2022

Belge Numarası: E-93803232-622.02-211890

BULGULAR

Araştırmaya dâhil edilen çalışmalardan elde edilen bulgular bu bölümde verilmiştir. Buna göre betimsel içerik analizi sonucunda elde edilen temalar Tablo 2’de sunulmuştur. Katılımcılara denetimin haberli yapıp yapılmadığı, denetim esnasındaki iletişimin nasıl olduğu, denetmenin tutumunun nasıl olduğu ve denetimde kullanılan materyallerin ne olduğu soruları sorulmuştur.

Tablo 2: Araştırmalardan Elde Edilen Temalar

Tema	Kategori	n
Denetim Planı	Planlı/haberli denetim	9
	İletişimin tek taraflı olması	5
Denetim süreci	Plansız/habersiz denetim	2
	İletişimin karşılıklı yürütülmesi	4
	İletişimin sorguya çekiyormuş gibi soru cevap şeklinde yürütülmesi	2
Denetimin etkisi	Öğretmene olumlu katkısı	6
	Öğretmene olumsuz etkisi	3
Denetmenin tutumu	Denetmenin ön yargılı olması	5
	Denetmenin olumlu geribildirimi	5
	Denetmenin yeterliliği	3
	Denetimi kimin yaptığı	2
Denetimde kullanılan materyal	Denetim yönergesi	7
	Denetim kontrol listesi	4

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya dâhil edilen katılımcılar, denetimin planlı (n=9), plansız (n=2) yapıldığını belirtmişlerdir. Bu konuda K3’ün “Denetim yapılacağı, denetim gerçekleştirilmeden önceden okul yönetimine bildiriliyordu, bizler de denetimin hangi gün gerçekleşeceğini biliyorduk. Bu durum bizim denetim süresince daha rahat olmamızı sağlıyordu.” ifadesi denetimin planlı yapıldığında olumlu geçtiğini gösteren verilere örnek olarak gösterilebilir. Denetim süreci temasında ise denetim

anıdaki ilişkinin tek taraflı olması (n=5), iletişimin karşılıklı yürütülmesi (n=4) ve denetimde sorguya çekiliyormuş gibi soru cevap şeklinde yürütülmesi (n=2) kategorilerinin yer aldığı görülmektedir. Katılımcı K6 “Denetmenin iletişimi bana karşı olumsuzdu. Sürekli konuştu, ama sadece öğüt nasihat şeklinde bir konuşması vardı. Sanki birine seminer veriyor gibi bir tutum içindeydi” ifadesi iletişim tek yönlü olduğuna dair bir örnektir. Buna karşılık K2 “Denetmen rehberlik servisine geldi. Yaptığım çalışmalar hakkında bilgi istedi. Ben de yaptığım çalışmalar hakkında bilgi aktardım. Karşılıklı konuşma havasında oldukça rahat bir denetim geçirdim” ifadesi ise iletişimin karşılıklı yürütülebildiğine örnek olarak gösterilebilir. Denetimin etkisi temasında denetmenin/denetimin öğretmene olumlu etkisi (n=9), olumsuz etkisi (n=3) kategorileri yer almaktadır. Araştırmalarda denetmenin tutumu temasında, denetmenin ön yargılı olması (n=5), denetmenin olumlu geribildirimi (n=5), denetmenin yeterliliği (n=3) kategorileri yer almaktadır. Katılımcı K10 “Denetmen geldi. Sizin (psikolojik danışmanların) yaptığı hizmetleri diğer öğretmenler kendi sınıflarında zaten yapıyorlar. Ayrıca öğrencinin buraya gelmesi öğrenci için duygusal açıdan bir olumsuzluk yaratabilir.” ifadesi denetmenin önyargılı tutumuna örnek olarak gösterilebilir. Son temanın ise denetimde kullanılan materyal olduğu belirlenmiştir. Bu temada denetimde kullanılan denetim yönergesi (n=7) ve denetim kontrol listesi (n=4) kategorileri yer almaktadır. Kullanılan kontrol listesine dair K5 “Denetmenin elinde bir yıl boyunca yapılması gerekenlere dair bir liste vardı. Benden istediği evraklar doğrultusunda o listeye artı ya da eksi koyuyordu” ifadesi örnek olarak gösterilebilir.

Denetim sürecinde psikolojik danışmanların karşılaştıkları sorunlara yönelik deneyimlerden elde edilen temalar Tablo-3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Psikolojik Danışmanların Denetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar

Tema	Kategori	n
İş birliği	Denetmenle iş birliğinin yapılamaması	7
	Denetmenle iş birliğinin sağlıklı yapılması	4
İş birliğinin kurulamamasının nedenleri	Denetmenin otoriter tutumundan kaynaklı	6
	Denetmenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetine ilişkin bilgisinin yetersiz olmasından kaynaklı	5
Bilgilerin gizliliği	Psikolojik danışma görüşmelerinin özetlerinin okunmak istenmesi	4
	Danışana ait gizli dosyada yer alan istenmesi	2

Tablo 3’e bakıldığında psikolojik danışmanların denetim esnasında karşılaştıkları sorunların iş birliği ve bilgilerin gizliliği temalarında toplandığı belirlenmiştir. İş birliği temasında ise iş birliğinin sağlıklı yapılması (n=4) ve iş birliğinin yapılamaması (n=7) kategorileri bulunmaktadır. Denetmenle iş birliğinin kurulamaması sorununun en sık yaşanan sorun olduğu belirlenmiştir. K8’ün “Denetmenle kurulan iletişim olumsuzdu. Bu nedenle iş birliğinin yapıldığı söylenemez. Denetmenin tutumu olumsuzdu.” ifadesi denetmenle sağlıklı bir iş birliğinin kurulamadığını gösteren bir ifadedir. Denetmenle iş birliğinin kurulamasının nedenlerinin ise denetmenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetine ilişkin bilgisinin yetersiz olmasından (n=5) ve denetmenin otoriter tutumundan kaynaklı (n=6) olmak üzere iki kategoride toplandığı belirlenmiştir. K7’nin “Bana denetime gelen müfettiş, öğrenciyle yaptığım psikolojik danışma görüşmelerinde öğrenciye yol gösterici tutum sergilemediğim, tercihi ya da karar vermeyi öğrenciye bıraktığım için öğrencinin yanlış karar verebileceğini, bu nedenle de öğrenci için bu durumun zararlı olacağını söyledi. Ardından öğrenci adına sorumluluk almaktan kaçınmamak gerektiğini, inisiyatif alabilmek gerektiğini belirtti.” ifadesinde denetmenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin temel felsefesine uygun olmayan bir davranış sergilediği görülmektedir. Denetmenin bu tutumu denetim yaptığı alana yönelik yeterli bilgisinin olmadığını ortaya koymaktadır. Bilgilerin gizliliği temasında psikolojik danışma görüşmelerinin özetlerinin okunmak istenmesi (n=4) ve danışana ait gizli dosyada yer alan bilgilerin istenmesi (n=2) kategorilerinin yer aldığı belirlenmiştir. K1’in “Denetime gelen müfettiş benden öğrenciye ait gizli dosyada bulunan bilgilerin neler olduğunu sordu. Bu dosyada yer alan gizli bilgiler ile ilgili bir işlem yapıp yapmadığımı öğrenmek için bu belgelerle bakması gerektiğini ifade etti. Ben de bilgilerin gizli olduğunu, gerekli işlemler yapılmaması gerekiyorsa tarafımdan yapılmıştır dedim ve bilgileri okumasına izin vermedim. Ben müfettişim vermen gerekir dedi. Denetimimde böyle bir sorun yaşamıştım” ifadesi danışanın bilgilerinin gizliliği konusunda yaşanan sorunu somut olarak göstermiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen ilk temanın denetim planı olduğu görülmektedir. Denetimlerin planlı ve plansız olmak üzere iki türlü yapıldığı, çoğunlukla tercih edilen denetimin ise planlı denetim olduğu belirlenmiştir. Planlı denetimlerde öğretmenlerin daha az kaygı yaşadığı belirlenmiştir. Bu nedenle planlı denetimlerin, denetime giren öğretmenlerin yaşadığı kaygıyı azaltarak, denetimin öğretmenler üzerindeki psikolojik baskısının azalmasında etkili olduğunu düşündürmektedir. Bununla birlikte yapılan bir çalışmada denetimlerin tek bir ders saatine sıkıştırılmadan geniş zaman dilimleri şeklinde planlanarak yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Güven, 2010). Kaya ve Kaya (2017) yaptığı çalışmada denetimin belli aralıklarla izlemeye yönelik olarak yürütülmesinin sağlıklı bir yol olduğu belirtilmektedir. Nitekim alanyazındaki çalışmalarda planlı denetimlerde öğretmenlerin plansız, sürpriz bir şekilde yapılan denetimlere oranla kendilerini doğal bir şekilde ortaya koydukları görülmektedir (Dağlı, 2000; Memişoğlu, 2004). Ayrıca denetimin planlı bir şekilde yapılmasının denetim sürecine olumlu yönde katkıda bulunduğu alanyazındaki araştırmalarda belirtilmektedir (Aslanargun ve Göksoy, 2013; Yeşil ve Kış, 2015).

Denetim sürecine yönelik psikolojik danışmanların deneyimlerinin yer aldığı temada denetim ilişkisinin tek taraflı olduğu belirlenmiştir. Bunu iletişimin karşılıklı ve soru cevap şeklinde yürütüldüğü kategorileri takip etmiştir. Alanyazındaki çalışmalarda da denetimlerin modern denetim ilkelerine uymadığı, sağlıklı bir güven ortamının ve diyalogun olmadığı, eksikliği veya yanlış yakalama süreci olarak yürütüldüğü görülmüştür (Kunduz, 2007; Memduhoğlu ve Zengin, 2010). Ayrıca iletişim biçimi öğretmenin denetimden olumlu veya olumsuz etkilenmesinde belirleyici bir özellik olmaktadır. Alanyazında yapılan bir araştırmada da öğretmenlerin çoğu denetimin motivasyonlarına ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamadığını, denetim sürecinin eğitim öğretim sürecini olumlu yönde etkilemediğini belirtmişlerdir (Uçar, 2012). Hem mevcut araştırma sonucu hem de önceki çalışma sonuçları geleneksel denetim yaklaşımının korunduğunu, denetmenlerin öğretim yerine öğretmene odaklandığını, bu sürecin ise denetimin amacından sapmasına neden olduğunu göstermektedir. Denetimlerin eğitime, etkinliklere, öğrenci kazanımlarına odaklandığı takdirde oldukça nitelikli öğrenme süreçleri olduğu vurgulanmaktadır (Taşdan, 2008). Dolayısıyla geleneksel denetim anlayışının yerine çağdaş denetim anlayışının geçmesinin gerekli olduğu vurgulanmaktadır (Akbaşlı ve Tunç, 2019; Uçar, 2012). Denetimdeki sürece denetmenin tutumu da etkili olmaktadır. Denetmenin iletişime kapalı olması, otoriter denetime sahip olması ve tarafsız olma konusunda yeterli özverili olmaması bu süreçte olumsuz yönde etkilidir. Doğanay (2006) müfettişlerin öğretmenlere karşı küçümseyici tavırlarda bulunduğu, öğretmene denetimle ilgili sağlıklı geri bildirim verilmemesinin bu süreçte müfettiş tutumuna bağlı olarak ortaya çıktığını belirtmiştir. Yılmaz'ın (1998) yaptığı çalışmada denetmenin öğretmeni, öğrencilerin yanında eleştirmesinin süreci olumsuz yönde etkileyen bir denetmen tutumu olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bir başka araştırmada ise öğretmenler, müfettişlerin kendi düşüncelerinin kabul edilmesini istedikleri, kendilerini bir üst merci olarak gördükleri sonucu elde edilmiştir (Ünal, Ümmet ve İnal, 2010). Mevcut araştırmada elde edilen bir diğer sonuç denetmenlerin denetimde denetim yönergesini veya denetim kontrol listesini kullanmalarındır. Denetmenlerin standart bir kontrol listesi kullanmaları denetimi nesnelleştirmekle birlikte denetimde okulun yapısının dikkate alınmamasına neden olmaktadır. Alanyazında yapılan bir çalışmada okulun fiziki şartlarının dikkate alınmamasının denetimin sağlıklı ve nitelikli yapılmasına engel olduğu belirtilmiştir (Balci, Aydın, Yılmaz, Memduhoğlu ve Apaydın, 2007; Dağlı, 2000).

Psikolojik danışmanların denetim esnasında karşılaştıkları sorunların nedenlerinin temelinde denetmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik bilgisinin yetersiz olmasının etkili olduğu belirlenmiştir. Parmaksız ve Gök'ün (2018) gerçekleştirdikleri çalışmada denetmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili bilgi eksikliğinin olmasının karşılaşılan sorunlar arasında ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Denetmenlerin, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik denetimin diğer branşlarda yürüttükleri denetimdeki gibi olduğunu düşünerek, buna göre davranmalarının önemli bir sorun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu sorunun yaşanmasında denetmenlerin standart ortak bir kontrol listesi kullanmalarının etkili olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalarda da benzer şekilde denetmenlerin bilgi ve beceri eksikliğinin bulunmasından kaynaklı sorunlar yaşandığı belirlenmiştir (Deniz ve Saylık, 2018; Özbaş, 2002). Kaya ve Kaya'nın (2017) yaptığı bir araştırmada denetçilerin %44'ünün kendisini psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusunda ilgili bilgi ve beceriye yeterli düzeyde sahip olmadıklarını düşündüğü ortaya çıkmıştır. Hem alanyazındaki hem de mevcut araştırma sonuçları denetimlerin hangi alanda yürütülecekse, denetmenlerin o alanda yeterli bilgi ve deneyime sahip

uzmanlarca yapılmasının önemli olduğunu göstermektedir. Alanında yeterliliğe sahip uzmanlarca yapılan denetimin de eğitimdeki eksikliklerin giderilerek, eğitimde niteliği ve kaliteyi artacağı söylenebilir.

Mevcut araştırmada elde edilen bulgular sonucunda alanda çalışma yapacak bilim insanlarına şunlar önerilebilir: Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik yapılan denetimlerin etkili bir şekilde yapılmasına yönelik çağdaş denetim anlayışının yerleşmesi için hizmetiçi eğitimler yapılabilir. Ayrıca denetimi yapacak kişilerin branşa ve okulun, öğretmenin fiziki koşullarına ve olanaklarına göre esnek bir denetim mekanizmasının uygulamaya geçirilmesine çalışılabilir. Mevcut araştırmanın güçlü yönleri bulunmakla birlikte bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklardan biri araştırmada elde edilen veriler katılımcıların görüşleri ve deneyimleri ile sınırlı olmasıdır.

Yazarlık Katkısı

Araştırma tek yazarlı olarak yürütülmüştür. Bu nedenle araştırmanın tüm süreci tek yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Etik Kurul Beyanı

Mevcut araştırmada bilimsel etik ilke ve standartlarına ve Helsinki Bildirgesine uyulmuştur. Araştırmacılardan gönüllü onam formu alınmıştır. Ayrıca üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik izin alınmıştır.

Kurul Adı : Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Karar Tarihi : 31.05.2022

Belge Numarası: E-93803232-622.02-211890

KAYNAKÇA

- Akbaşı, S. & Tunç, Z. (2019). İlkokul Öğretmenlerinin Müdürlerin Ders Denetimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 75-92.
- Arslandaş, H. İ., Tösten, R. & Avcı, Y. E. (2020). Liselerde Ders Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 417-431.
- Aslanargun, E. & Göksoy, S. (2013). Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 0(20), 98-121.
- Balcı, A., Aydın, İ., Yılmaz, K., Memduhoğlu, H. B. & Apaydın, Ç. (2007). Türk Eğitim Sisteminde İlköğretimin Yönetimi ve Denetimi: Mevcut Durum ve Yeni Perspektifler. (Ed. S. Özdemir, H. Bacanlı & M. Sözer). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri* İçinde (s. 126-185). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Birel, F. K. & Erçek, M. K. (2019). Okul Müdürlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(3), 169-177.
- Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, M. & Sevcin, C. (2019). Evaluation of Teachers' Views on School Managers' Classroom Supervision. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 10(4), 490-510.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2016). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. New York: Sage.
- Çiçek Sağlam, A. (2013). Türkiye Eğitim Sisteminin Denetim Yapısı. (Ed: A. Çiçek Sağlam). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* İçinde (s. 253-272). Ankara: Maya Akademi.
- Dağlı, A. (2000). İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına göre İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetime İlişkin Davranışları. *Eğitim ve Bilim*, 25(118), 43-48.
- Demirtaş, H. & Akarsu, M. (2016). Öğretmen Teftişini Müfettiş Yerine Okul Müdürünün Yapmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 69-93.
- Deniz, Ü. ve Saylık, N. (2018). Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin Perspektifinden Öğretimde Denetim Problemi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 1(1), 67-80.
- Dikmen, M. B. & Göksoy, S. (2021). Ortaokul Müdürlerinin Yürüttükleri Ders Denetimi Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 0(86), 351-384.
- Doğan, M. (2011). Öğretmen Denetim Rehberi. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/61/02/319223/dosyalar/2015_04/15014638_ogretim_en_denetim_rehberi.pdf adresinden 28.09.2022 tarihinde erişildi.

- Doğanay, E. (2006). Taşra Birimlerindeki İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Yürütülen Teftiş Hizmetlerinin Karşılaştırılması (Van İl Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi: İlhami Nalçacıoğlu). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dönmez, B. & Demirtaş, Ç. (2018). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Görevlerine İlişkin Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin Görüşleri (Adıyaman İli Örneği). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(29), 454-478.
- Duykuluoğlu, A. (2018). Lise Müdürlerinin Ders Denetim Görevlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2081-2090.
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. (2009). Teacher Evaluation. A Conceptual Framework and Examples of Country Practices. <https://www.oecd.org/education/school/44568106.pdf> adresinden 12.06.2022 tarihinde erişildi.
- Göl, İ. (2021). Okul Yöneticilerinin Ders Denetim Sürecinin İncelenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, II(II), 59-79.
- Güven, M. (2009). MEB Müfettişlerinin Okul Rehberlik Hizmetleri ve Denetimiyle İlgili Görüşleri. *Uluslararası Katımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı 22-23 Haziran 2009 İçinde* (s. 171-180), Ankara.
- Güven, M. (2010). MEB Müfettişlerinin Okul Rehberlik Hizmetleri ve Denetimiyle İlgili Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 171-179.
- Hatunoğlu, A. & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda Verilen Rehberlik Hizmetlerinin Problem Alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Henson, K. T. (2010). *Supervision: A Collaborative Approach to Instructional Improvement*. Waveland: Long Grove, IL.
- Irban, D. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Okul Müdürlerinin Ders Denetimlerine İlişkin Görüşleri. *TURAN-SAM*, 12(48), 411-425.
- Jones, M. L. (2007). Overview of Methods. Reviewing Research Evidence for Nursing Practice. *Systematic Reviews*, 0(1), 61-72.
- Kaya, F. & Kaya, S. (2017). Ortaöğretim Kurumlarındaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bakanlık Denetçilerinin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(7), 56-75.
- Koç, İ. & Akın, U. (2020). Okul Müdürlerinin Yaptıkları Ders Denetimlerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri: Öğretmenlerin Görüş ve Önerileri. *Turkish Studies-Education*, 15(1), 261-288.
- Koçak, S. & Memişoğlu, S. P. (2020). Okul Müdürlerinin Denetiminin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 806-819.
- Köybaşı, Ş. F., Uğurlu, C. T., Bakır, A. A. & Karakuş, B. (2017). İlkokullarda Ders Denetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Turkish Studies* 12(4), 327-344.
- Kunduz, E. (2007). İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ve Kliniksel Denetime Yönelik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi: Muharrem Köklü). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Memduhoğlu, H. B. & Taymur, A. (2010). Türkiye’de Eğitim Denetiminin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Bir Model Önerisi. *Uluslararası Katımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu 22-23 Haziran 2009 İçinde* (s. 146-165). Ankara: Tüm Eğitimciler ve Müfettişler Sendikası (TEM-SEN).
- Memişoğlu, S. P. (2004). İlköğretim Müfettişlerinin Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 29(131), 30-39.
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı (2016). Lise ve Dengi Okullar Rehberlik ve Denetim Rehberi. https://tkb.meb.gov.tr>meb_iys_dosyalar adresinden 30.11.2022 tarihinde erişildi.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. & Altman, D. G. (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Group, The PRISMA Statement. *PLoS Med*, 6(7), e1000097.
- Özbaş, M. (2002). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sınıf İçi Etkinliklerin Denetiminde Yapmaları Gereken ve Yapmakta Oldukları İşler Konusunda Müdür ve Öğretmen Görüşleri. (Yayımlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi. (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Berrin Burgaz). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özmen, F. & Batmaz, C. (2006). İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretmen Denetimindeki Etkililikleri: Hizmet Yılı ve Görev Türü Değişkenine göre Öğretmen Görüşleri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 102-120.
- Parmaksız, İ. & Ayşe, G. (2018). Okul Psikolojik Danışmanlarının Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Karşılaştıkları Güçlükler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(47), 247-265.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative Research and Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice*. London: Sage Publications.
- Resmi Gazete. (2010). *Denetim Görevlilerinin Uyacakları Mesleki Etik Davranış İlkeleri Hakkında Yönetmelik*. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden 14.06.2022 tarihinde erişildi.
- Sabancı, A. & Akcan, N. (2019). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Görevlerinin Rehberlik Etkililiği Açısından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(5), 1893-1910.
- Sandelowski, M. & Barroso, J. (2007). *Handbook for Synthesizing Qualitative Research*. New York: Springer Publishing.
- Sarışık, S., Sarışık, S., Gürel, M. & Dönmez, S. (2021). Ortaokullarda Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-17.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2000). Alternative Approaches to Supervision: Cases from the Field. *Journal of Curriculum and Supervision*, 15(3), 212-235.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2005). *Supervision That Improves Teaching, Strategies and Techniques*, (2. Baskı). California: Sage Publication.
- Şahin, A., Bilecik, T. & Saçlı, B. (2020). Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi Denetime İlişkin Görüşleri. *Asya Studies*, 4(13), 1-15.
- Taşdan, M. (2008). Çağdaş Eğitim Denetiminde Meslektaş Yardımlaşması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 69-92.
- Taymaz, H. (2011). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2015). *İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu. (2015). *Denetim*. <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişildi.
- Uçar, R. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıflarındaki Denetim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 82-96.
- Uygur, M. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Journal of Social Sciences and Education*, 3(1), 400-411.
- Ünal, S; Ümmet, D. ve İnal, A. (2010). İlköğretim Okullarında Yapılan Denetimlerde Müfettişlerin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi. *II. Uluslararası Katılımlı Ulusal Eğitim Denetimi Sempozyumu 23-25 Haziran 2010* İçinde (s. 494-500). Kütahya: Tüm Eğitimciler ve Müfettişler Sendikası (TEM-SEN).
- Yeşil, D. ve Kış, A. (2015). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz K. (2009) Okul Müdürlerinin Denetim Görevi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 19-35.
- Yılmaz, M. (1998), İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). (Danışman: Doç. Dr. İnalet Pehlivan). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.